

Фимка Гогова Михајлова

ШЕПОТЕЊА
ВОСОНОТ

Филмка Гогова Михајлова

*ШЕПОТЕЊЕ
ВО СОНОТ*

Издавач:

ЛУБ „Благој Јанков - Мучето“ - Струмица

За издавачот:

Тања Гошева

Уредник:

Иван Котев

Рецензент:

Иван Котев

Лектор:

Јасмина Прокојевиќ - Миленковиќ

Дизајн на корица:

Chaker Design

Компјутерска подготовка:

Кирил Гуцев

Печати:

ГРАФОУНИТ Струмица

Тираж:

600 примероци

СIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

929Гогова-Михајлова, Ф.(093.3)
821.163.3-94

ГОГОВА-Михајлова, Фимка
Шепотење во сонот / Фимка Гогова-Михајлова. - Струмица : ЈУ
Библиотека “Благој Јанков Мучето”, 2019. - 76 стр. : фотографии ; 21 см

Слика и белешка за авторката: стр. 75

ISBN 978-9989-177-71-2

а) Гогова-Михајлова, Фимка (1942-) - Сеќавања
COBISS.MK-ID 109601034

Фимка Гогова Михајлова

ШЕПОТЕЊЕ ВО СОНОТ

Струмица, 2019

***Книгата ја посветувам на мојот покоен
сопруг Трајчо Гогов , по повод педесет години
од неговата смрт .***

*Голема благодарност до моите внуци Александар и Кристина
Лазареви , Трајче и Фимка Гогови , на Градоначалникот на
Општина Струмица - Коста Јаневски , како и на Центар за
возила - Струмица без чија помош ова
издание немаше да биде публикувано*

Шепотење во сонот

Човекот , уште со своето раѓање , во себе ја носи желбата да сонува , да фантазира . Така , тој со отворени очи се препушта на своите патувања низ времето . За миг , можеме да се најдеме каде било на Земјината топка , да нурнеме во длабоките води на морињата , да летнеме во облаците , без да мрднеме со дел од телото .

Низ вековите , фантазијата на одделни луѓе станувала стварност . Така настанал и првиот летечки објект , за да денеска ги имаме и најсовремените воздушни летала .

Како средношколка во Скопје , понекогаш разговарав со своите родители по телефон , но само преку Поштата . Почнав да фантазирам за тоа колку би било убаво додека зборуваш на телефон да можеш да се гледаш со личноста од другата страна на жицата . Посакував еден ден тоа да се случи , но , дали е возможно ?

Денес сме сведоци на таквата технологија . Светот не би можел да функционира без телефонот и без интернетот .

Кога Жил Верн ја пишувал книгата „ Дваесет илјади милји под морето “ то ј, всушност , ја предвидел подморницата која подоцна е конструирана . Па така , низ вековите , идеите и фантазиите , соништата на посебно одбрани и надарени луѓе станале стварност и биле двигатели во науката и развојот на цивилизациите .

Додека постои светот , секој ќе го сонува својот сон , своите остварливи и неостварливи желби . Тие умираат заедно со нас .

За разлика од нашите свесни сонувања , ноќните сонови не се случуваат по наша желба . Нив ги сонуваме , но не ги планираме . Често сонуваме , се будиме изморени од сонот , но потоа не се сеќаваме на ништо , или , се сеќаваме на некои испрекинати делови кои не ни кажуваат ништо важно .

Во оваа книга ќе ви раскажувам за многуте мои сонови кои имаат претскажувачка моќ . Таквите сонови ни даваат јасна порака што ќе ни се случи во блиска иднина , а можеби уште утре . Тие се како проекција која ни доаѓа од иднината , се пресликуваат во нашата потсвест и се реализираат во сегашноста . Како некој од онаа страна на непознатото да сака да не предупреди , да не подготви за некаков настан што не го очекуваме и за кој не сме ни размислувале .

Најголемата трагедија што ми се има случено во животот е сообраќајната несреќа во 1969 година , која ја видов и ја преживеав во сонот , ноќта спроти несреќата . Долго време по тој кобен настан размислував зошто не го сфатив сериозно тој сон , зошто не го одложивме тоа патување , барем за еден ден . Многу поставени прашања , но без одговори . На крајот осознав една вистина : дека на смртта никој не ѝ избегал . Таа секогаш е чекор пред нас и нè чека . Таквите јасни претскажувачки сонови продолжија со години , до ден - денешен . Многу од нив и ги раскажував на тетка Ванѓа , познатата светска пророчица која ја чувствував многу блиска и често ја посетував . Имаше трпение да ме слуша , а понекогаш знаеше и да каже :

Тоа што ми го кажуваш не се сонов и, тоа се виденија . Јас гледам со моите духовни очи , а ти гледаш на сон .

Многу од нив запишани на хартија , некои длабоко закопани во мојата меморија , често раскажувани , како да сакаат да излезат оттаму , да ги извадам на виделина и да ви ги раскажам вам , драги читатели .

Читајќи ги , ќе се присетите на вашите сонови кои мошне често ве предупредувале и се остварувале . Тоа не е случајност . Во сонот патуваме астрално и неограничено и ја допираме границата на невозможното .

По смртта на мојот сопруг Трајчо , ние само физички се разделивме . Со месеци , секоја ноќ , тој беше крај мене , ми шепотеше во соновите ; разговаравме , одговараше на моите

Шепотење во сонот

прашања . Бев свесна дека тој замина од овој свет , но неговата душа беше секогаш овде . Тетка Ванѓа често зборуваше дека со смртта се губи физичкото тело , а душата ја продолжува својата еволуција . Тие се секогаш покрај нас , знаат што ни се случува , понекогаш ни помагаат во решавањето на некои фамилијарни проблеми . Таа зборуваше со нивните души , исто како и со живите , но по пат на телепатија . Исто како што ги читаше нашите мисли . Неговата прерана смрт му ги одзеде сите радости што можеше да ги доживее во животот . Децата пораснаа , се оженија . Имаме четири внуци : Трајче и Фимка , од синот Митко и Александар и Кристина , од ќерката Сузана . Александар има син Стефан од две и пол години , а ова лето Господово се ожени и внукот Трајче . На денот на свадбата на раката го носеше часовникот од дедо му Трајче кој пред 52 години го купи од Базел во Швајцарија . Верувам дека часовникот беше енергетската врска меѓу него и дедо му и дека тој ден душата на неговиот дедо беше присутна меѓу нас , исполнета и среќна .

Шансата што ја преживеав несреќата не била залудна . Бог ми даде втора можност за живот . Максимално одговорив на сите предизвици во животот за кои секогаш бев подготвена . Единственото изненадување за самата мене беше кога на седумдесет и двегодишна возраст се решив да ја напишам првата книга . Верувам дека тоа се случи по божја промисла . Преку оваа книга сакам идните генерации на нашите деца да се сеќаваат на својот дедо , кој , за жал , немаше можност да ги запознае , но ќе биде горд на нив , гледајќи ги од онаа страна на вечноста .

Шепотење во сонот

С о н о в и т е

1. *Белиот фустан*

Летото , 1969 година , во втората половина на месец август , со сопругот и свекорот тргнавме за Република Бугарија . Свекорот од Стара Загора со такси го испративме за Тополовград каде што живееја децата од двете сестри на свекрва ми . Тоа му беше прво и последно патување во животот .

Јас и сопругот продолживме кон Црно Море. Поминавме гтекрасни и незаборавни десет дена од Бургас до Варна . Од сегашна дистанца , тоа беа моите најсреќни денови во животот . На враќање требаше да го земеме свекорот . Во среда , на 27.8.1969 година пристигнавме во Тополовград . Таа вечер сонив еден многу загрижувачки сон :

Стојам пред едно големо огледало облечена во бел фустан , со убава долга коса . Се гледам во огледалото и не можам да се препознаам . Во животот никогаш не сум била толку убава !

Наутро , малку вознемирена , пиејќи го утринското кафе во дворот , сонот и го раскажав на братучетката . Жената е многу повозрасна од мене и ете како го протолкува сонот : „Облечена во бел фустан - не е добро ; долгата коса е знак на некоја загриженост . Можеби некое од децата што си го оставила дома се има разболело .“

Синот Митко во понеделник , на 1 септември , требаше да тргне во прво одделение . Ја очекуваше училишната чанта која на враќање требаше да му ја купиме од Софија .

Но , не било така речено !

Таа желба му остана неисполнета , бидејќи неговиот татко и дедо на први септември ги погребавме .

2. Последно збогум

Следниот ден е четврток , 28.08.1969 година - големиот празник Успение Богородично . Славка , една од братучетките , беше гинеколог и директор на болницата . Со нејзиниот автомобил отидовме да посетиме еден голем женски манастир кој , во тоа време , беше како музеј .

Ноќта во куќата на Славка се собраа многу роднини , можеби околу триесет . Еден од нив донесе и хармоника .

Седевме во големиот салон со богата вечера и убаво расположение . Се јадеше и пиеше , а најмногу се пееше . Не остана неиспеана ниту една македонска песна . Така продолживме до доцните вечерни часови . Таа ноќ остана за паметење , ноќ за разделба . Како да знаевме дека никогаш повеќе нема да се видиме .

Легнавме доцна и го сонував следниот сон :

Патуваме со автомобилот и , одеднаш , се подигна хаубата и со силен тресок удри по ветробранското стакло . Од спротива , гледам , доаѓа камион . Со голем тресок удривме во камионот . Во сонот го гледам Трајчо , наведнат над воланот . Свекорот седеше до него напред , се гуши во крв . Јас тонам во некаква празнина - и се будам од сонот . Сонот многу ме вознемири , па не можев повторно да заспијам .

Станавме рано . Ненаспани , во шест часот наутро , тргнавме . - „ Боже, чувај не!“ , си велам .

Кажав дека сонив лош сон , но не го раскажав . Едноставно , немаше време .

Трајчо сонувал дека се оженил со Бугарка и останал во Бугарија . Се укажуваше дека ќе ни се случи голема несреќа .

Сè се случи во 10,30 часот . Во еден миг се отвори капакот , се исправи и со голем тресок падна на ветробранското стакло . Стаклото покри сè , не се гледаше ништо , а од спротивната страна доаѓаше камион . Сè се случи како во мојот

Шепотење во сонот

сон . Се поткренав од седиштето и извикав : - „ Трајчо , внимавај !
Камион !“

Во истиот миг силен удар - како да експлодира бомба !
Тоа е сè на што се сеќавам ...

3. *Не се надевај на Бугарите*

Двајца од другарите на Трајчо , Љупчо Апостолов и Лазо Караколев ми јавија дека планираат да отидат на местото на несреќата , но не прецизираа точно кога . Остатоците од автомобилот беа таму , а и некои други работи . Сакаа да се сретнат со луѓе од нивното МВР за да дознаат што точно се случило и дали ми следува некакво обештетување .

Несреќата се случи далеку , меѓу Карлово и Калофер . Не знаев кога точно ќе заминат , но беа поминати повеќе од четириесет дена .

Една ноќ го сонувам Трајчо како лежи во мртвовечки сандак , покриен до вратот . Јас седам на едно мало столче , до него .

Наеднаш ги отвори очите , погледна во мене и ми рече : Фиме , не се надевај на Бугарите , нема ништо да добиеш , ти знаеш , беше таму , јас бев виновен !

И , ги затвори очите .

Утредента претпладне , кај мене дома дојдоа двајцата другари и рекоа дека синоќа доцна се вратиле од Бугарија . Тоа што ми го кажаа веќе го знаев . Разговарале со надлежните власти и утврдено е дека Трајчо е виновен за сообраќајната несреќа . Изгубил контрола над воланот , немал прегледност пред себе од хаубата и директно удрил во камионот .

Возачот на камионот бегал крајно десно . Иако бил полн со песок , ударот од нашиот автомобил го превртел во ендекот крај патот .

Ете како зборовите на тетка Ванѓа се потврдуваат дека мртвите знаат се што ни се случува нам .

4. Мајка е со мене

Секоја вечер , штом ќе заспиев , тој беше до мене . Таа ноќ го сонувам слично . *Јас сум во кујната и нешто работам . Слушам како се отвора надворешната врата и некој влегува во ходникот . Излегувам од кујната и во истиот момент се отвора вратата од дневната соба и , од ходникот во собата влегува Трајч о . Му се фрлам во прегратка , го прегрнувам , плачам и му велам : - , „Ах бре Трајчо , ме остави тука сама со две деца , а и ти таму си сам ! “*

Тој ме пушти од прегратка , ме оттурна малку од него и ми вели :

. Фиме , јас не сум сам , мајка е со мене ! Гледам дека сама спиеш , воопшто не се плашиш , а многу и не плачеш . Ако не плачеш , јас ќе ти доаѓам секоја вечер !

Тој си остана на зборот . До шесте месеци , додека ми беше најтешко , секоја вечер во соништата беше со мене .

Пак ќе ја споменам тетка Ванѓа кога ни зборуваше : Немојте да плачете многу за мртвите . Вашите солзи се како дожд кој создава река и таа вода е препрека меѓу живите и душите на мртвите .“ Во прилог на тоа ќе раскажам за една таква вистина .

Набргу по смртта на Трајчо почина синот на мојата кума , којашто ме имаше крстено . Момчето само што се врати од војска . Загина во сообраќајка . Немаше сила што можеше да ја утеша мајка му . Дење и ноќе беше на гробот и нејзините солзи не престануваа .

Една ноќ , една нивна сосетка го сонува покојниот кој ѝ вели :

. Кажу ми на мајка ми да престане да плаче , целиот сум вода од неа !

Тие наоѓаат начин да ни упатат некоја порака , но колку ние ги разбираме и ги прифаќаме е индивидуална одлука .

5. Имаш деца за гледање

Таа ноќ јас работам нешто во дневната соба . Се отвора вратата и влегува Трајчо . Ме прегрнува цврсто и ми вели :

Гледам дека си добро и дека добро се снаоѓаш !

Јас , изненадена од неговиот заклучок дека мене ми е добро , зедев еден куфер и почнав да го полнам со мои алишта .

Тој ме гледа зачудено и ме прашува :

- Фиме , што правиш ?

- Како што правам , нели гледаш ? Не можам повеќе без тебе — каде ти , таму и јас ! Толку години те чекав да го завршиш факултетот и сега животот да го живеам сама !

- Фиме , ми вели тој , остави ја таа торба , за тебе има уште многу време , имаш деца за гледање . Толку години ме чекаше , уште ...(ги кажа годините , но вистинската бројка не ми се даде да ја запаметам), пак ќе бидеме заедно , ми рече .

Знаеме кога доаѓаме на овој свет , но кога ќе го напуштиме само Бог знае ! Но , се чини , знаат и мртвите . И тие имаат пристап до тие информации .

Потполно бил во право кога ми рече : „ Имаш деца за гледање !“ Дел од мојата мисија на земјата била да пораснам уште две деца кои малечки останаа без нивната родена мајка .

Ете зошто Бог ме спаси од сигурна смрт . Тој имал други планови за мене .

6. *Не проба од моето јадење*

По погребот , роднините и блиските пријатели се враќаат дома . Се вари посен грав , сирење , маслинки , локум , леб , ракија и сите седнуваат на поставените маси да ручаат . Тоа во народот се вели дека е патнина за умрениот .

Куќата и дворот беа полни со народ .

Беа поминати две недели од погребот . Беше неделен ден . На гробот дојде неговата сокласничка Стојанка , која живееше во нашето маало , до Поројот . Запали свеќа и вели :

- Сакам нешто да ти кажам , ама не знам колку ќе ми веруваш . По погребот , со мојот сопруг дојдовме кај вас дома . Седнавме на една од масите во дворот . Срцето ми беше заклучено . Го гледав јадењето на масата , ама не можев ништо да ставам во устата . Ни кафето не можев да го испијам . Вечерта го сонив Трајчо . Застана пред мене и ми рече : , *Ти , Стојанке , денеска не проба ништо од моето јадење - сега и ти гладна , и јас гладен . Ќе одиш кај Фимка дома да ти даде нешто да јадеш !* “

Ми беше непријатно да доаѓам дома , затоа денеска дојдов на неговиот гроб да му запалам свеќа и нешто да ставам во устата од тоа што имаш донесено од дома и да му ја исполнам желбата .

7. Ми се јадат ќебапи

Беше мераклија на скара . Често , во неделните денови ја разгоруваше скарата и обично печеше ќебапчиња , а децата се вртеа околу него . По неговата смрт редовно одев на неговиот гроб и секогаш носев по нешто за јадење да го поделам на луѓето околу неговиот гроб , но никогаш не се сетив да однесам ќебапчиња .

Не знам колку време беше поминало , кога еден ден кај мене на работа дојде мојата колешка Ружа Паланова . Ние сме генерација која заврши во Скопје . Таа се омажи во Струмица за д-р Ристо Паланов . Во тоа време таа работеше на очното одделение , а јас во детскиот диспансер и многу ретко се гледавме . Влезе во амбулантата и ми рече :

- Фимка , преди две вечери го сонив Трајчо . Дојде кај мене и ми рече : „***Кажу и на Фимка секако јадење ми носи , но мене ми се јадат ќебапи !***“

Откако виде дека јас ниту не помислувам на ќебапите , одлучи пораката да ја прати по Ружа . Другиот ден купив сто ќебапи и леб и целиот персонал во смената го поканив на јадење .

По зборовите на тетка Ванѓа , мртвите често изразуваат желби за некое јадење што им било омилено за време на животот .

Така останале обичаите да се раздаваат различни јадења .

8. *Што и да дадеш пред умрениот стои*

При секое одење на неговиот гроб , носев по малку храна . Не бев многу сигурна колкава е користа од тоа за мртвите . Една ноќ во сонот решив да го прашам :

- *Трајчо , да те прашам нешто ! Тоа што го раздаваме , се наоѓа ли нешто пред умрениите или само ние живите си го јадеме ?*

Тој ми одговори :

- *Што и да дадеш пред умрениот стои , но лебот и пченицата најмногу . Но ти си раздавај , од сè си раздавај !*

По две недели од овој сон , колку успеа да ме убеди , колку не , една ноќ сонувајќи го , решив повторно да го прашам за истата работа . Само што почнав да го прашувам , тој ме пресретна :

- Зошто ме прашуваш за истата работа ? Нели ти кажав , што и да дадеш пред умрениот стои , ама лебот и пченицата најмногу !

Не ми се повтори по третпат да му го поставам истото прашање .

Иако бев млада , се чини дека ја сфатив пораката . Како луѓе треба да знаеме дека постојано треба да даваме , особено на оние кои имаат потреба од тоа .

Давај , да ти биде дадено !

----- Фимка Гогова Михајлова -----

9. *Одам на роденден на Митко*

Многу години беа поминати од неговата смрт . Работев на хируршкото одделение . Тоа утро седев со колешката Александра Буралиева и го пиевме утринското кафе . Таа ме праша кога му е роденден на синот Митко . Кога ѝ кажав дека му беше вчера , жената остана со отворена уста .

- Невозможно ! - ми вели . Ноќеска го сонив *Трајчо пред Градското собрание . Одеше некаде дотеран . Се поздравивме и го прашав каде тргнал да оди така дотеран . Тој подзастана и ми вели : „ Одам дома , на Митко денес му е роденден ! “*

Ете како се потврдуваат зборовите на тетка Ванѓа дека мртвите за нас знаат сè што ни се случува .

10. *Тофа нема деца*

Беа поминати две години од смртта на мојот сопруг . Беше крајот на 1971 година .

Се сонувам во една убава природа со зелена трева низ која тече бистро поточе . Десно од мене – бавча оградена со прачки , а во средината голем орев . Под оребот стоеше една жена . Ја препознав . Се викаше Тофа . Во рацете држеше мало дете . Одеднаш до мене се појави една жена во монашка облека во која ја препознав св. Петка . Погледнав во неа и ја прашав :

- Света Петко , мајко , тоа дете на Тофа ли е ?

Таа ме погледна и ми одговори :

- Таа нема деца , но ова сега ќе си го земе !

Тофа одамна ја немав видено . Работеше во Градското собрание . Не знаев дали е мажена и дали има или нема деца .

Неколку дена по сонот , излегувајќи од работа , ја сретнав нејзината постара сестра Доста , која живееше во зградата спроти детскиот диспанзер . Ѓ го раскажав сонот . Таа ги подигна рамениците и рече :

Мажена е , но немаат деца . Само Господ знае што ќе се случи !

По пет години дознав дека си посвоиле девојче и се преселиле да живеат во Скопје .

За Бог годината е еден миг .

„ Сега ќе си го земе “!

За нас долги пет години .

Тетка Ванѓа знаеше да каже :

Не постои време , нема минато и идно време - се се случува сега .

11. *Јас не се лутам*

Овој сон го сонив шест години по смртта на Трајчо . Беше ноќта спроти празникот Варвара , кој се слави на 17 декември . На тој ден , 17 декември , беше закажана регистрацијата со мојот втор сопруг Костадин .

Во сонот се најдов на еден голем булевар , а од другата страна доаѓа Трајчо облечен во мантилот што го носеше и со капа на главата . Застанав . Тој доаѓаше кон мене . Во друга пригода веднаш ќе го прегрнев , но сега свесна и во сонот дека утре се мажам за друг , стоев и се срамевав да го погледнам .

Тој застапа спроти мене и ме поздравува :

Здраво невесто , кај тебе има нешто ново !

Јас ништо не одговарам , ниту го погледнувам !

*Тој со едната рака ме потчукнува по рамото и ми вели :
Ако , ако , јас не се лутам , ти си многу млада !*

И си замина .

Останав засрамена , натажана , ми дојде да заплачам од жал . Гледам како заминува и си мислам : „ Од каде знае тој дека јас утре се мажам за друг !? “

Тоа ми дава за право да верувам дека тие од онаа страна знаат сè за нас , само ние не знаеме ништо за нив .

12. *Неговата пак се скрши*

Годината 1969 , кога ми почина сопругот , надгробните споменици и сликите во порцелан се изработуваа во Скопје .

Мајсторот кој ги монтираше спомениците лично ги нарача сликите . Ги изработуваше негов пријател . Спомениците се завршија , сликата на свекорот се стави , а на Трајчо паднала при транспортирањето и се скршила . По вторпат мајсторот ја прави сликата , но , овојпат , ја вади од фурната неизладена и таа - напукува .

Се ближеше годишнината , а сликата на Трајчо сè уште не беше поставена на споменикот . Дојде жената на мајсторот и ми кажа ќе оди во Скопје по свои работи и лично ќе ја земе сликата од каде што се изработуваше , но не ми кажа кој ден ќе биде тоа .

Една ноќ , во сонот , се наоѓам на гробиштата до еден гроб во кој е закопана жена . До мене стојат двајца и разговараат за фотографијата на споменикот . Јас ги слушам и им велам .:

- И на Трајчо ќе биде исто толку голема !

Во истиот момент слушам глас кој ми вели :

- Ама неговата пак се скрши !

Утрото станав и отидов да ѝ кажам на мајка ми што слушнав во сонот .

Кога ме слушна , ме погледна вчасено .

- Пред еден час , ми вели , овде беше жената на мајсторот . Ти уште спиеше , па влезе кај нас . Синоќа се вратила од Скопје , но фотографијата по третпат се скршила !

Јас не можам да поверувам како се случило тоа . Кога стигнала во Скопје , прво отишла кај мајсторот . Не била извадена од печката , била жешка и можела пак да пукне . Џе кажал на жената дека ќе ѝ ја испрати по калфата на автобуската станица . Автобусот тргнувал во 14 часот .

Жената седела на клупата чекајќи го калфата . Во пет минути до четиринаесет часот нешто паднало и пукнало пред нејзините нозе . Ја подигнала главата и го видела калфата како стои пред неа исплашен и жолт како восок . Детето не можело да објасни како сликата одеднаш му паднала од рацете . Како некој да му ја зел и да ја фрлил на земјата пред нејзините нозе .

Случајно , или по некоја анатема , таа слика треппат се скрши и гласот од мојот сон стана реалност . Не верувам дека тоа беше случајност , затоа што ништо во животот не се случува случајно . Тоа случување имаше своја порака , но јас не успеав да ја разберам .

Годишниот помен помина со обична врамена фотографија .

13. Јас сум Киро Варгаљако

Два - три месеци по неговата смрт го сонувам овој сон :
го здогледав Трајчо како со толпа народ влегува во една голема зграда . Тргнав по толпата и влегов во една голема сала со редица столови од двете страни . Толпата ја снема . Салата беше празна , единствено од десната страна , на последните редови седеа двајца млади луѓе од кои едниот беше Трајчо .

Застанав зад нив и му се обратив на Трајчо :

- А , тука си бил ?

- Фиме , оди си од одовде , тебе местото не ти е овде !

- Е , сега , кога те најдов , не одам никаде !—му велам .

Кога виде дека продолжувам да стојам , му се обрати на тој до него да се помести за едно место на лево . Јас се префрлив и седнав меѓу нив . Го фатив Трајчо под рака , а тој беше облечен во костумот во кој го погребавме .

- Знаеш ли , му велам , пред некој ден ја сонував мајка ти . Ми посака баница - тенки кори со квасец . И денеска н однесов на гробот .

- Ааа , каснавме , каснавме ! Многу беше вкусна !

- Знаеш што Трајчо , кога во неделите доаѓам на гробишта им ги раскажувам моите сонови на твоите сестри , но тие како да не ми веруваат . Сестра ти , поголемата , вели : „ Фимка , Фимка , а , а , а ! Тие веќе ќе изгнијат , а ти за сонови ми раскажуваш “!

Тој ме гледа и ми вели :

- Само си ги слушам , знаеш дека тие не веруваат ! Не им раскажувај , зошто им раскажуваш ?

- Сестра ти , постарата , постојано зборува : „ Како го купивте тој стар автомобил , смртта си ја донесовте “!

А тој :

Ти убаво знаеш , вината не е во автомобилот , јас не можев да запрам .

Го фаќам за челото . Кога умре , овде имаше рана од стакло . Сега нема ништо !

Кажува , Киро , му се обраќа на тој од мојата лева страна , овде не е важно каков ќе умреш !

Го погледнав момчето до мене . Млад , во тегет костум , со бела кошула и вратоврска , со бујна црна коса .

Сега го прашувам него :

- Ти од каде си ?

- И јас сум од таму , со Трајче !

- Ти кога си умрен ?

- Јас сум одамна умрен ! Ти не ме знаеш , ти беше олкава
- покажува со раката колкава сум била , кога јас умрев .

- Кој си ти ? - го прашав .

- Јас сум Киро Варгаљаков !

Во сонот молкавично размислувам дали познавам семејство со такво презиме во кое има умрено млад човек . На долната улица под мојата куќа има семејство Варгаљакови , но тие немаат умрен брат .

Му се обраќам :

- Не те знам !

Тој гледа во мене и повторува :

- Не , не , ме знаеш ! Ти беше толкава ! - повторно покажува со раката .

По описот со раката можев да заклучам дека сум била три - четири години .

Во сонот правам пресметка :

„Ако сум била толкава , а сега сум 28 години , поминале повеќе од 20 години . “

- Е , Киро , Киро , сега дома си мислат : од Киро ни коска нема , а вие тука со Трајчо гулај си терате (си уживате), му велам .

Двајцата почнаа гласно да се смеат и да се превиткуваат од смеење .

Е , мори Фимка , ако знаете оти ни е убаво и вие ќе сакате да

умрете !

Во тој миг се разбудив . Како да се вратив од друг свет .
Беше пет часот наутро .

Отидов кај мајка ми . Таа беше станата .

- Мамо , дали знаеш некое семејство Варгаљакови во кое
има умрено млад син ?

- Има едни долу по Поројот , кај фурната , но ти не го
знаеш , тој умре многу одамна .

Не се сети на името , а јас не ѝ го кажав .

Кога стана татко ми и слушна за што зборуваме , на мајка
ми ѝ рече :

- Е , па ти ! Не знаеш ли ? Киро се викаше .

Кога го слушнаа сонот , не знаеја што да кажат . По
објаснувањето се сетив на неговата мајка , баба Стојна . Таа кај
мене во амбулантата редовно ги носеше внуците за инјекции .

Решив да ја посетам дома . Ја најдов куќата и ја викнав
баба Стојна . Се изненади кога ме виде во дворот толку рано .
Откако ја поздравив , ја прашав :

- Ти , имаш ли умрен син ?

- Имам , чедо , но ти не го познаваш . Тој е умрен пред 24
години !

Кога баба Стојна го слушна мојот сон , малку ѝ требаше
да се онесвести . Ѐ опишав во што беше облечен нејзиниот син ,
а таа потврди . Ми донесе слика да го видам , но тука беше слаб .
Мајка му рече дека кога се сликал , бил болен .

При првото одење на гробишта му запалив свеќа и му се
заблагодарив за разговорот .

Верувам дека душата на неговата мајка после 24 години
најде малку спокој .

Со самото раѓање зачекоруваче во животот и постојано
чекориме кон смртта . Таа е вечен придружник на човекот .
Ненадејно се исправува пред нас и нè зема .

14. *Тунелот*

Во сонот се движам низ една шума и имам чувство дека сум се изгубила . Сакам да стигнам до едно место , но не можам да го најдам патот .

Денот беше при крај и почна да ме фаќа паника . Наеднаш од мојата лева страна гледам бавча оградена со прачки , а внатре еден човек како копа . Срцето ми зачука од радост .

- Добар ден , чичко ! Мислам дека се изгубив . Го барам тоа и тоа место , но патот никако да го најдам , иако ми кажаа дека е овде некаде !

Човекот излезе од бавчата и ми рече :

- Дојди по мене , ќерко ! Тој пат е многу лесен , но секој не може да го најде .

На дваесет метри застана и ми рече :

- Ајде од овде - право таму !

Пред мене се наоѓаше тунел кој самиот од себе светеше од сите страни . Целиот беше обложен со правоаголни златни плочки кои лачеа жолтозлатна светлина .

Зачекорив внатре , а моите чекори одсвонуваа . Одев подолго време и стигнав до крајот кој завршуваше со ѕид . Кога погледнав нагоре , се гледаше синото небо , а одозгора , од голема височина , висеа две јажииња на кои беа прицврстени две златни тули што се нишаа пред моите нозе .

Не гледав никаков излез , освен преку тој отвор . Инстинктивно заставав на двете тули и се фатив за двете јажииња . Во тој момент некаква огромна сила ме повлече нагоре со огромна брзина . Се најдов надвор во една убава природа . Пред мене гледав град и улици полни со народ . Во моја близина , на еден голем тревник , имаше испоседнато многу народ , а еден човек многу убаво свиреше на хармоника . Движејќи се меѓу луѓето , многу од нив ги препознавав , но тие ,

Шепотење во сонот

колку што се сеќавав во сонот , беа мртви .

Никој не ме забележуваше дека сум меѓу нив . Не знам колку време поминав движејќи се покрај нив , но почнав да се загрижувам како ќе се вратам назад . Во истиот миг слушнав глас : „Ќе се вратиш по истиот пат !“

Како се случи тоа - не знам , но јас се разбудив и бев многу среќна што се наоѓам во мојот кревет .

15. Додо , ја носам Марија да ја видиш

Сонот го сонувам во почетокот на месец август , 1969 година . Свекрва ми веќе беше почината година и половина , а Трајчо и свекорот починаа на 29 август тоа лето .

Се наоѓам во дневната соба . На креветот , до прозорецот , седи свекрва ми . Овде е и свекорот , а Трајчо се бричи во кујната .

Во еден момент се отвора вратата и во собата влегува чичко Киро Ичев , нашиот сосед од спротивната страна на улицата . Тој е починат неколку години . Зад него влегува неговата сопруга , тетка Марија , дотерана , со кафен каврак на главата .

Чичко Киро се упатува директно кон свекрва ми и ѝ вели

- Додо , ти ја носам Марија да ја видиш

Свекрва ми се потпре на рацете , се исправи да се поздрави со тетка Марија .

Нас тројцата никој не забележа .

Утредента се разбудив и размислувам : Свекрва ми и чичко Киро се починати , но тетка Марија е жива , жената ги чуваше децата на постарата ќерка .

Работев во детскиот диспанзер и тоа утро дојде нивната помала ќерка Вера , што донесе детето на инјекција . Ѓ го раскажав сонот , но не покажа некоја загриженост за мајка ѝ во однос на здравјето .

Наскоро по неа дојде и нивната снаа , Душка , носејќи го помалиот син да му ставам инјекција . И нејзе ѝ го раскажав сонот , но тоа ништо не ѝ значеше. Ги поткрена рамениците и си замина .

Не поминаа три-четири дена кога слушнав дека тетка Марија ја примиле на интерно одделение . Подолго време имала проблеми со бубрезите , но не се лекувала посериозно . Жената качи висока уреа , креатенин и западна во уремична кома . За два дена почина . Во тоа време не постоеше дијализа за таквите болни . Не помина една недела , чичко Киро ја однесе тетка Марија да ја види свекрва ми .

16. Главатарот ме вика

Сонот го сонував некаде по четириесетте дена од смртта на Трајчо и на свекорот .

Влегувам во дворот на нашите соседи - чичко Киро и тетка Марија (и таа итотуку почината) . Се приближувам до старата куќа . Се канувам по скалите . Го слушам гласот на чичко Киро и громогласното смеење на неговото семејство . Влегувам во кујната , а тој седи до масата под малото радио . Внатре се двете ќерки - Вета и Вера . Вета стои до мијалникот , а Вера седи на креветот . Тука е и снаата Душка .

Тој беше еснаф човек . Цел век работеше во чаршијата како продавач во продавницата на стопанството „Хамзали “ . Беше голем шегаџија , умееше да ги намести работите и , којзнае што им ракажуваше , та толку слатко се смееја .

- Добар ден чичко Киро ! - му велеам . Слушнав дека си овде , па дојдов да те прашам за Трајчо .

- Здраво Фимче ! - така ме викаше тој . Слушај што ќе ти кажам ! Пред извесно време ме повика главатарот и ми вели : „Ај погоди кој ќе дојде на буквата Т “?

Откако виде дека не можам да погодам , ми рече : „ Ке дојде внук ти Трајчо ! “ Тие со свекорот беа во некакво сродство , беа бежанци .

- И ние , Фимче - радост ! Сите се радуваме да го пречекаме . Јас веднаш тргнав да го барам во Царевото Село , арно ама и таму ништо живо не нè собира . Го најдов на друго место и , нели е млад , веднаш го ставиле да работи , кабел развиваше . За него воопшто да не се грижиш , многу му е убаво !

Го прашувам дали го гледа свекорот , а тој ми одговори вака :

- Е , да ти кажам Фимче за него . Кога и да погледнам , светилото никогаи не му свети , постојано е во темница .

----- Фимка Гогова Михајлова -----

- А тетка Марија , добра ли е ? Што прави ?

- Таа е добра , но не сме заедно , таа е на друго место .
Ајде да го завршиме тој муабет! Сакам да ви кажам нешто
друго .

Ние блиските , што се познаваме уште од овде ,
постојано се собираме и си правиме џумбуси . Пред некој ден се
собравме јас , синот на Славчо Опата , ќерката на Чингата (и
други имиња спомена) и знаете ли колку убаво си поминавме ?
Сега ќе дојде мајка му на Белмондо , Спасена , но јас ќе се
скријам , не можам на сите да им раскажувам .

Човекот , како што си седеше , одеднаш се претвори во
чад и исчезна !

Во кујната влезе Спасена . Беше роднина на свекорот
и со Трајчо бевме на погребот на нејзиниот син . Загина во
сообраќајна несреќа со синот на Истатови и синот на Косеви .
Кога ѝ кажавме дека чичко Киро си замина , жената си отиде .
Во истиот момент се создаде облак и од него се појави чичко
Киро и си седна на столот .

Зборуваше уште нешто , но јас станав да си одам дома .
Тој тргна по мене и ме испрати по скалите до дворот . Овде се
поздравивме .

- Чичко Киро , му велам , ако го видиш Трајчо многу да го
поздравиш и бакни го од мене !

- Ајде , не грижи се ти за Трајчо , на него таму многу му
е убаво , ти гледај овде да ги пораснеш децата!

Така се разделивме .

17. Стариот дедо

Една ноќ сонувам како со децата и мајка ми спиеме во двореш пред куќата . Во сонот слушам некакво тропанје на портата . Портата се отвора и се затвора . Кој ли доаѓа толку доцна во ноќта ? — си помислив .

Слушам човечки чекори и тап удар од бастун . Чекорите се доближија до нашите глави . Седнав на постелата и гледам стар човек обраснат во коса и брада , со торба преку рамото и со бастун во раката .

Сакав да го прашам од каде доаѓа и што бара во ова време , но во тој миг се разбуди мајка ми . Почна да вика по човекот што бара толку доцна , ќе ги исплаши децата и — веднаш да си оди од каде што е дојден !

Тој стоеше и нè гледаше . Не реагираше на никаков начин . Се сврте и тргна да си оди . Мене ми стана жал за стариот дедо и почнав да викам :

- Чекај , дедо , не оди си така !

До мојата глава сум имала испечен домашен леб , завиткан во бовча . Почнав да кршам од лебот и да му ставам во торбата , зборувајќи му :

- Земи , не оди гладен , јас имам умрени , нека се најде пред нив !

Не знам колку парчиња му ставив во торбата , додека дедото ме гледаше со голема благодарност и на крај ми рече :

- Ајде ќерко , јас ќе си одам ! Ти си многу добра ! Оваа , ако ти е мајка , ти не личиш на неа .

Му ги слушав чекорите и ударите од бастунот додека портата се отвори и пак се затвори .

Легнав со децата и во сонот си мислам :

„ Господи , тоа беше ти ! Нè ставаш во искушение за да видиш какво ни е срцето , можеме ли да дадеме парчелеб на непознат човек “.

18. *Како си ти , невесто ?*

Работев на хируршко одделение , кога еден ден , поминувајќи со лекарите на визита , гледам во соба број пет , на еден од креветите лежи тетин Ристо . Ја скршил натколеницата на едната нога . Беше поставен на екстензија . Тој беше сопруг на сестра од свекорот , на тета Ленка , чиешто семејство живееше во селото Радово . Висок , здрав старец во поодминати години , животот го помина чувајќи поголемо стадо овци . Во саботите некој од синовите го заменуваше , а тој доаѓаше во градот . Задолжително ручаше во некоја од градските меани , а тие беа две - три . Понекогаш ме посетуваше и мене со децата и секогаш ќе ме прашаше :

- Како си живееш сега невесто , сама со децата ?

Поминаа 4-5 дена . Беше свеж и расположен . Таков го оставив кога си заминав дома после дежурството .

Истата вечер сонувам ... *Се наоѓам во нивната куќа во Радово . Во една од собите собрано целото семејство ; жените во црни марами , а мажите стојат . На креветот положено мртвото тело на тетин Ристо .*

Кога по два дена отидов на работа и влегов во петтата соба , неговиот кревет беше празен .

Починал истата ноќ кога го сонував .

19. *Да знаете - Иљо ќе умре*

Куќата на една од сестрите на Трајчо е залепена до нашата куќа . Своевремено , свекорот им отстапил дел од дворот . Нејзиниот сопруг беше од с. Куклиш и работеше во Памучната како пожарникар . Човекот си имаше здравствени проблеми , особено со срцето . Кога се движеше и кога зборуваше , се чувствувааше тој замор . Некаде пред 26-27 години го сонувам следниот сон : *стојам на улнца , пред куќата , и гледам откај мостот надоаѓа силна вода со бранови . Помислив дека немам време да стасам ниту до портата , кога водата наеднаш сврте лево , обиколувајќи ја нашата куќа и со цела силина удри во нивната .*

Од нивната куќа не остана ништо , освен еден голем и длабок амбис . Од водата немаше ни трага , од куќата и покуќнината - ниту парче . Се собра многу народ околу тој голем отвор . Отидов и јас да видам какво чудо се случи . На дното од таа голема дупка беа неговите три сестри облечени и забрадени во црно , како да бараа нешто .

Утрото , кога станав , му го раскажав сонот на мојот сопруг и му реков дека Иљо во најскоро време ќе си замине . Истото и го кажав на мојата снаа од брат кои живеат од другата страна на мојата куќа . Таа ме гледа зачудено и ми вели :

Ама ајде , што зборуваш !? Човекот не е за умирање .

Од тој ден секое утро од терасата ќе го прашав :

- Иљо , што правиш , како си ?

- Добар сум ! - одговараше тој .

Се ближеше крајот на втората недела од мојот сон , кога еден ден неговиот помал брат трча по скалите на болницата .

Го прашав што се случило , а тој трчајќи ми одговори :

- Бате почина на интерно одделение !

20. *Гледаме предавања на видитерот**

Во 1975 година почина Живка , сопругата на стоматологот Ацо Митев . И двајцата работеа во стоматолошката амбуланта .

Како резултат на долгогодишното стоење , имаше проблеми со вените на нозете и затоа замина на операција во Скопје .

Седум дена по операцијата , кога сите ја очекуваа да се врати , таа почина од емболија . Прекрасна , убава млада жена . Беа еден од најубавите брачни парови во градот . Остави две деца кога им беше најпотребна . Нејзиниот сопруг не ја замени со друга и сам ги порасна децата .

Иако не бевме особено блиски , освен како колешки , јас по нејзината смрт ја сонував неколку пати .

Решив еден од соновите да ви го раскажам .

Влегувам во една огромна зграда со многу чудна , за нас , несекојдневна архитектура . Внатрешниот дел наликуваше на денешните научно-фантастични филмови . Целата внатрешност имаше сребрена боја или боја на алуминиум кој блескаше .

Ја здогледав Живка опкружена со повеќе луѓе , за мене непознати . Се поздравувам со неа и ја пращувам :

- Како го поминувате времето овде , работите ли нешто , со што се занимавате ?

На моето прашање таа ми одговори :

- Секој може да избере со што сака да се занимава . Имаме разни предавања од сите области . Еве , на пример , синоќа на видитерот гледавме предавање за ракот .*

Бев изненадена од нејзиниот одговор , па затоа ја прааш :

- Зарем и овде ги има тие болести ?

- Не ! - одговори таа . Овде нема болести , но редовно нè информираат од кои болести боледувате вие на земјата и како се лекуваат .

*Зборот веројатно се однесува ва видео , апарат со кој порано се гледаа филмови и сл. снимени на видео ленти .

21. *Господи, спаси ја жената !*

Со мојата колешка Вера Бержетска сме и другарки . Со години летувавме заедно во Грција , а потоа изградивме викендици во с. Банско , под падините на планината Беласица . Дваесет години поминавме двор до двор . Овде многу често престојуваа нашите внуци играјќи во убавата природа . Вера имаше проблеми со кичмата и одвреме-навреме ѝ се случуваше да е неподвижна . Пред повеќе од десет години со итна медицинска помош , во кебе , ја донесоа во Струмица на нервно одделение .

Јас останав во Банско . По пет - шест дена сонувам еден чуден сон :

Се наоѓам во една зграда со долг ходник . На едната страна од ходникот собрани околу 20-30 жени и гледаат во нешто што се случува од другата страна на ходникот .

Не можев да видам што се случува , па затоа се пробив напред . На крајот од другата страна на ходникот , на околу десет метри , еден огромен октопод кој со гигантските краци приклешил една жена за двете нозе , до половината . Жената не може да се помрдне , ниту пак да викне . Од оваа страна сите гледаат преплашено, но никој не презема ништо . Помислив дека жената може да биде задушена .

Како што стоев напред , клекнав на колена и почнав да се крстам и да се молам на Бога да помогне жената да се спаси . Толку се молев и се внесов во молитвата, што почнав да плачам викајќи : „Господи , ова е ѓаволска работа “!

По кусо време краците на октоподот почнаа да ја ослободуваат жената . Таа скокна на страна и се спаси .

Сега октоподот почна да се трансформира во голема змија со глава на човек ; со две црни очи кои гледаа директно во мене . Долга околу десет метри , дебела колку едно мало дете , почна да се влече по ходникот гледајќи се уште во мене . Во

тој миг се против од животот , мислејќи дека од ова ми нема спас и спокојно чекав што ќе се случи . Змијата дојде до мене и , кога очекував дека ќе ме нападне , таа ја стави главата на мојот skut , си легна спокојно и понатаму гледајќи мг директно во очите . Стана опишта мешаница , сите останата изненадени од тоа што се случи . Во тој момент бев сигурна дека моите молитви помогнаа не само да се спаси жената , но и да се скроти демонот што ја беше заробил за двете нозе .

Утредента бев сигурна дека тоа се однесува на Вера . Не знаев како е , но знаев дека наскоро ќе биде добро .

Заминав за Струмица да ја посетам . Сè уште лежеше неподвижна во истите алишта во кои ја однесоа .

Ја облеков во чисти алишта и ѝ направив целосна тоалета по што се освежи и ѝ се врати расположението . Ќ го раскажав сонот . Ќ кажав дека тоа се однесува на неа и верувау дека за неколку дена ќе биде многу подобра .

По 10-15 дена се врати дома исправена .

22. *Ќе купите стан за Емил*

По смртта на тетка Ванѓа нашите контакти продолжија преку моите сонови . Осумнаесет години нејзиниот дух не ме напушташе . Многу често ја сонував . Понекогаш и кажував за некој мој проблем , а таа ќе ме посоветуваше . Додека беше жива , знаеше да каже : „ Кога ќе умрам , пак ќе бидам со вас !“

Викендицата што ја имавме во с. Банско му ја препишавме на најмалиот син , Емил , но со тоа не му го решивме станбеното прашање . Јас упорно настојував да ја продадеме и да му купиме стан , но сопругот не се согласуваше . Две години се натегавме . Јас ќе ставев табла на портата „ СЕ ПРОДАВА “ , тој ќе ја тргне . Две години секоја ноќ се молев на Бога да ми помогне да се најде купувач .

Беше почетокот на месец декември , 2010 година . Во сонот влегувам во една соба во која на средината на тепихот седи тетка Ванѓа со друга жена и си разговараат . Седнувам до неа и ѝ бакнувам рака .

- Тетка Ванѓе - ѝ вела , голема мака си имам со Емил !

А таа ми одговара :

- Еее ...какво ? Не го гледам болен !

- Тој не е болен ! — ѝ вела јас , но е малку затворен во себе , не е комуникативен и ретко излегува да се дружи со другарите .

А таа : Тој така ги засукува работите (покажува со раката) .

- Знаеш ли , две години се расправам со Коце . Тој не сака да ја продаде викендицата и да му купиме стан на Емил .

А таа ми вели :

- Ааа , вилата ли ? Вилата ќе ја продадете и стан ќе му купите ! Ќе му купите !

- А и да се оженеше , ѝ вела , да не е сам , да се реши и тој проблем , голем товар ќе ми се симне од душата .

- Е , е , ќе се ожени , ќе се ожени , и момата е арна .

Ќе ми кажеше уште нешто , но во саботата влегоа луѓе и сонот ми се прекина .

Утредента , кога станавме , сонот го раскажувам на Коце и на Емил , а тие се смеат и се чудат како можам да верувам во сонови .

Семејството кое цела година се интересираше за купување на викендицата не сретна во паркот и рекоа дека за последен пат не прашуваат дали ја продаваме или не .

Коце веднаш рече : „ Не ја продавам !“ Но , јас се вмешав и им реков :

Ако сте за купување , дојдете дома да се спогодиме !

Беше месец април . Се договоривме и јас веднаш им го дадов клучот да ја користат викендицата додека да најдеме стан и да ја испразниме .

Во јуни најдовме соодветен стан , а во септември го вселивме Емил откако ги завршивме сите административни процедури

23. Уште ќе учииш

На 31.03.2011 година во пет часот наутро се разбудив од сонот кој беше толку јасен , како да се вратив од таму каде што бев . Станав , зедев пенкало и тетратка и го запишав од збор до збор .

Се наоѓам во еден град . До мене е мојот сопруг Коце . Квечерина е , веќе се стемнува . Одејќи по улицата , се најдов пред една куќа со дрвена порта .

Пред портата - многу народ . И , слушам глас кој ми вели : „ Ова е куќата на Баба Ванѓа “! Никој од луѓето не се доближуваше до портата . Кога го слушнав гласот , многу се израдував и си помислив : „ Ќе влезам да ја видам , и така одамна ја немам видено “.

Влегувам во куќата . Во една од собите седи тетка Ванѓа и разговара со еден маж . Не се ни поздравив и почнав да зборувам :

- Тетка Ванѓе , доаѓам само да те видам . Да знаеш , замилев за тебе !

А таа :

- Каде си мори , одамна те нема !

Јас ја прегрнувам . И таа мене :

И велам :

- Многу те сакам !

А таа ми одговори :

- Знаеш дека и јас многу те сакам !

Седнавме на креветот , а таа ми вели:

- Чекај , Фимке , малку да се одморам !

Јас легнувам до неа и си ја ставам раката под нејзината глава .

- Дај да те прегрнам , како да си мајка ми !

Додека така лежеше , двете молчевме . Во собата влегоа неколку жени и деца . Таа стана од креветот .

Ме фати за раката , ме притисна до нејзиното тело и почна да зборува на една од жените :

- Што само ми се жалиш - те ова , те она ! Ти мислиш само ти си имаш маки ! Ја гледаш ли оваа жена ? (И во тој момент ми ја стави другата рака на устата за да молчам .) Знаеш ли колку има препатено , знаеш ли колку маки има , а гледај колку е храбра !

Жените ги наведнаа главите и ја напуштија собата . Повторно останавме сами . Почнав да ѝ раскажувам нешто за кое мислев дека не знае .

- Тетка Ванѓе , ние викендицата ја продадовме и му купивме стан на Емил . Тој веќе сам си живее . Ти знаеш дека две години се расправавме со Коце . Тој не сакаше да ја продадеме .

Таа ме погледна и ми рече :

- Во право е Коце , тој ја градеше за да живее во неа .

Јас се изненадив од нејзиниот одговор и веднаш ѝ возвратив :

- Ама тетка Ванѓе , на Емил му требаше стан !

Таа ме потчукна по рамото и вели :

- Паметна си ти ...! Тој си е крив и сега си плаќа . Тој работеше за КОС .

Јас продолжувам да ѝ раскажувам :

Знаеш ли оти лани во сонот ми кажа дека викендицата ќе ја продадеме и ќе купиме стан ?

Таа ме гледа и се потсмевнува на нејзин карактеристичен начин , како да ми кажуваше : „ Е, па гледаш ли ? “

Во собата влегоа неколку луѓе , меѓу кои и мојот син Митко . Тој застапа од мојата десна страна . Тетка Ванѓа се наведна кон мене :

А мори , таа туту - путу (и ја криви устата) со таа нејзината напред (ја кажа оргинално) , како ти се навеја во куќата ? Арно што ти се мавна од главата .

Тоа се однесуваше на сопругата на Митко со која беа

Шепотење во сонот

разведени веќе десет години . Таа замина за Швајцарија и таму повторно се омажи . Јас гледам во Митко и му велам : „ Слушааш ли , Мите ? “ А тој молчи .

Низ прозорецот гледам дека веќе одамна се стемнило . Ноќта зацари . Излегов на улицата да го побарам сопругот , но него го немаше . Се чудам . Како ќе си отидам дома ?

Се враќам во куќата . Во една од собите , на еден голем кревет до прозорецот лежи таа , покриена со убава бела прекривка .

Помислувам да ја бакнам и да си заминам .. Се доближувам до креветот , а таа ми вели :

- Фимка , легни си до мене да се одмориш малку .

- Аман , тетка Ванѓе , надвор веќе се разденува ! Кога ќе си одам ?

Таа пак повторува :

- Легни си , мори !

Легнувам до неа под прекривката и се припивам до нејзиното тело . Лежевме така некое време , но мене место не ме држи .

По некое време таа станува и влегува во друга соба . Влегувам по неа , а таа седи на едно дрвено столче . До неа едно тенџере со компир и зеленчук . Со едната рака ја стиска месата .

- Што правиш ? - ѝ велам .

А таа :

- Нели гледаш ? (кажува име на некое јадење .) Се смее и вели : „ Е , уште ќе учиш , уште ! “

Во куќата надојдоа многу луѓе . Некои си одат , други доаѓаат и ѝ даваат некакви пари .

Стојам до вратата и се подготвувам да си одам . Си помислив : „ Не ѝ кажав да ми гледа , но ќе ја прашам нешто “ .

- Тетка Ванѓе , да те прашам нешто . Ќе има ли свадба во нашата куќа ?

Таа ми одговори :

- За Емил ли ме прашувааш ? Ако сум кажала , ќе има , работите одат на добро . Ајде , сега врви си ! — ими стави пари во џебот . „ Нека се , ќе ти се најдат ! “

Во тој момент се разбудив . Таму беше зора , а овде пет часот наутро .

Тој беше еден од соновите кои таа ги нарекуваше *виденија* .

24. Во таа куќа ќе нема луѓе (сонувано пролетта 2014 година)

Автомобилот го паркирам пред една куќа и впегувам внатре . Се качувам по скалите на кои стојат повеќе мажи . Ги прашувам каде е тетка Ванѓа , а еден од нив ми одговора :

- Лежи горе во собата , но овде не може да остане , за неа нема место .

„Бре , си велам , немало место за неа !“

Влегувам во собата . Таа лежи покриена на креветот . Наоколу , на столовите , седат жени .

- Тетка Ванѓе , ми кажсаа дека овде не си можела да останеш , немало место . Сега ќе те носам кај мене дома . Можеби ќе дојде и мајка ми , па ќе ве носам во црквата „ Свети петнаесет свештеноначеници “ . Кај мене , знаеш , куќата е голема , но нема луѓе .

Таа се загледа во мене и вели : „ Во таа куќа ќе нема луѓе !“

Тој сон ме вознемири , но вистината е таа . Децата на Митко живеат во Швајцарија . Работат и студираат и не верувам дека некогаш ќе се вратат . По мојата смрт , Митко ќе остане сам . Ова лето , 2018 г. на 30 јули правевме свадба на внукот Трајче .

Два дена по свадбата ми вели :

- Бабо , ние решивме еден ден да си купиме стан во Струмица . Кога ќе доаѓаме на годишен одмор да си имаме свој дом .

- Убаво ! - му реков , не треба да те вознемируваат зборовите на тетка Ванѓа . Клучот на куќата ќе го ставиш ти .

25. Црквата и јас сме едно исто

Кога ракописот на мојата прва книга „ Ванѓа и јас “ беше готов , го однесов кај професорот Иван Котев да го обработи на компјутер . Тој е и рецензент на книгата. Разговаравме што да ставам на корицата - сликата на тетка Ванѓа или црквата „ Св. Петка “ на Рупите . Сепак , решив на корицата да биде таа , а внатре , на првата страница , црквата .

Истата вечер , во сон , ја држам кигата во рацете , готова , отпечатена . Ја гледам колку е голема , но на корицата беше црквата „ Св. Петка. “.

Наутро се будам и ја толкувам пораката . Тетка Ванѓа сака да ми каже : „ Не ме ставај мене напред , стави ја црквата ! Книгата ја отпечативме како што ја видов во сонот . Црквата беше нејзиниот живот . Потроши многу енергија , преживеа многу нервоза, здравјето ѝ се наруши, но доживеа на нозе да го види осветувањето . Таа знаеше да каже :

Црквата и јас сме едно исто .

26. *Тетка Ванѓа и мачките*

Кога во 2014 година ја објавив мојата прва книга „ Ванѓа и јас “, нејзиното присуство во моите сонови беше поретко . Како да ја исполним задачата што таа ја очекуваше од мене .

Сонот што сега ќе ви го раскажам го сонив во 2016 година , неколку дена пред празникот на нејзината црква „ Св. Петка “, а тоа е 14 октомври . Тие денови се подготвував да отидам на Рупите , за празникот .

Таа ноќ се најдов во град Петрич пред портата на нејзината куќа . Влегов во дворот и гледам прозорецот на долниот кат од собата е широко отворен , а од внатрешната страна стои тетка Ванѓа .

Многу ѝ се израдував кога ја видов . Штом се доближив до прозорецот и реков :

- Тетка Ванѓе , ти овде си била !?

Таа се смее и вели :

- Каде си мори , од кога те немам видено !

Во тој миг од собата преку прозорецот рипна една голема мачка . По неа друга , трета ... една рипна од дворот во собата , по неа и неколку други . Така се испомешаа , што повеќе не можев да следам колку излегоа , а колку влегоа внатре . Ги имаше секакви - бели , шарени и една со жолтеникаво - портокалова боја . Гледајќи што се случува не можев да си објаснам како дозволила нејзината куќа да се претвори во мачкарник . Таа беше една прекрасна домаќинка и претерано чиста жена . Секој предмет си го знаеше своето место .

Неа ја снеса од прозорецот , но вниманието ми го привлече големата тераса од левата страна на долниот кат од куќата . На терасата беше поставена голема маса со осум убави столови . Масата беше покриена со бел чаршав , сервирана со комплет прибор за јадење , како за некоја свечена пригода .

----- Фимка Гогова Михајлова -----

На чело на масата седеше тетка Ванѓа , а на секој стол седеше по една од мачките со подигнати шепи , како да седи човек . Се умилкува .

Во моментот се будам од сонот со еден голем прашалник :

Каква е пораката од овој сон ?

Знаејќи дека мачката е домашно животно кое постојано се гали , го бара нашето внимание , оставам на читателот сам да си донесе свој заклучок за тоа какви биле луѓето кои секојдневно биле со неа .

27. Стани жено , што си заспала ?

Во животот може еднаш или повеќепати да се најдеме на чекор до смртта и , случајно или не , да ја избегнеме . Бидејќи ништо не е случајно и сè си има своја причина , знаеме да кажеме : **Самиот Бог ме спаси .**

Приказната што ќе ви ја раскажам ја имам слушано како многу мала од мојата мајка . Живеевме во центарот на градот , на улицата „ Маршал Тито “ под кирија , во семејството Нанови . Во задниот дел од дворот имаше една соба со мала кујна во која живеевме ние . Оздола имаше визба и во текот на зимските денови беше многу студено . Студениот ветер влегуваше од секаде . Покрај обичната печка на дрва , која гореше по цел ден , често го внесуваа големиот бакарен мангал разгорен со кумур околу кој си ги греевме рацете и нозете .

Татко ми работеше како чувар и , понекогаш навечер , не беше дома . Една таква ноќ , кога студот ти ги стега коските , мајка ми го направила кобниот план без да размислува за последиците . Го послала душекот во малата кујна , го наполнила мангалот со разгорен кумур и го ставила покрај нас да не грее .

Тројцата , прегрнати и затоплени , сме заспале , без да почувствуваме како кумурот нè задушува .

На мајками во сон н дошла една жена облечена во црно и почнала да ја буди : „ Стани жено , што си заспала , извади ги беџата надвор , не гледаш ли дека се гушат !? “

Во моментот мајка ми нè буди , привидно зашеметена . Ја отвора вратата , прозорецот , го вади мангалот надвор , а нас нè префрла во собата .

- Толку бев исплашена , ми раскажуваше таа подоцна . Плачев , му се заблагодарував на Бога со сето мое срце што ме освести од тој кобен сон . Малку требаше и тројцата да се задушине . Татко ти наутро ќе нè најдеше тројцата мртви . Нè спаси Божјата милост . Цел живот му бев благодарна .

28. *Те боли главата*

Кога мајка ми наполнила 18 години , добила главоболка која траела цела година . Се што слушнале направиле : одеде по баби , по цркви , но од никаде никаква помош . Некој ѝ кажал на баба ми да ја однесе во Гевгелија во манастирот „ Свети Спас “, да преслијат таму . Иако било зима и многу студено , сепак заминале .

Во манастирот ги пречекал човекот кој работел таму . Им дал постелнина и им кажал да постелат пред олтарот во црквата . Им кажал да не се исплашат ако слушнат некое тропање . Тоа е светецот кој се движи во црквата .

Мајка ми со солзи во очите ми раскажуваше :

- Се покривме со баба ти преку глава , што од страв , што од студенило . Долш време не можевме да заспиеме . По некое време слушаме човечки чекори по подот на црквата и околу нас . Изморени и малку исплашени , сме заспале . *Во сонот еден човек ми ја става раката на главата и ми вели : „Тебе те боли главата , не се плаши , ќе ти помине ! Ке одиш 40 дена во црква и секој ден свештеникот ќе ти пее параклис . “*

Изутрината ѝ го раскажав сонот на мајка ми . По враќањето дома , го направив тоа што ми го кажа светецот и повеќе главата не ме заболело .

29. Тројцата мажи со шешири

Откако почина невро-психијатарот Др. Томо Бајрактаров , многу често го сонував .

Додека беше жив нашите односи не беа блиски , а последните години додека уште работев беа никакви .

Во едно сум сигурна , не го сонував по моја желба , јас не ни размислував за него . Не знам зошто неговата душа често ме посетуваше во сонштата .

Верувам дека кога ќе се најдеме од онаа страна на животот , сите наши лоши мисли исчезнуваат , останува само добрината и љубовта .

Остануваат нашите добри и лоши дела по кои ќе се сеќаваат на нас . Последниот сон што го сонив си има своја порака .

Се најдов во една пустина само со песок . Во далечина гледан три машки силуети облечени во црни костими , а на главите имаа црни шешири . Стоеја во вид на триаголник . Меѓу нив , целиот закопан во песок , само со главата на површината беше др. Томо Бајрактаров .

Застанав и го гледам . Тој гледа во мене многу натажен , но ништо не зборува .

Го гледав со жалење и знаев дека еден ден ќе мора да платиме за сите наши гревови направени свесно или несвесно . Повеќе не го сонив .

30. Голема работа направи

Смртта на мојата пријателка и колешка на мојот сопруг Трајчо , Лилјана Куцулова , многу ме потресе . И по толку години многу ми недостига . По нејзината смрт многу често ја сонував . Иако оттогаш поминаа 13 години , понекогаш се уште доаѓа во моите соништа .

Во сонот влегувам во една голема просторија со многу луѓе кои беа распоредени во неколку групи . Ја здогледувам Лилјана како зборува со двајца мажи . Стојам настрана и чекам да ме забележи .

По едно време погледите ни се сретнаа и тргнавме една кон друга . Се прегрнавме . И двете почнавме да плачеме . Така , држејќи се во прегратка , Лилјана ми рече : „ Фиме , да знаеш дека многу голема работа направи ! “

Во моментот си помислив за книгите што ги напишав . Сите три книги , сега и оваа што ја пишувам , во најголем дел ги финансираат моите внуци . Книгите ги подарувам на луѓето бесплатно . „ *Сведоштвата за Ванѓа* “ ја наплаќам по сто денари , а парите ги донирам за новата црква „ Успение Богородично “ ; чијашто изградба е во тек . Сите се во тираж од по 1000 броја .

Се надевам дека со тоа сум направила едно благородно дело кое ќе биде поттик за мнозина коишто творат .

32. Книга не си ни дала

Летото 2014 година, после промоцијата на книгата „Ванѓа и јас“, го сонувам следниов сон:

Се наоѓам во една поголема работна просторија со повеќе витрини со книги. До прозорецот, големо биро на кое седам и нешто пишувам. На долната страна од просторијата се отвора вратата и влегува д-р Ристо Јанев, интернист. Тој беше сопруг на мојата колешка Љубинка со која, како млада сестра, работев пет години на интерно одделение.

Докторот е починат веќе неколку години. Доаѓа накај мене, се поздравува со раката преку бирото и ме прашува:

- Како си Фимка?

- Добро, докторе! Како сте Вие?

- Фимка, ми вели тој, ти си напишала книга, направи и промоција, нас не не покани, а и книга не си ни дала.

Јас станав од столот, му се извинив и му кажав дека имам уште книги, ги имам и овде и сега ќе му дадам.

Отидов до една од витрините и земав една книга, но, кога се свртев да му ја дадам, тој повеќе не беше во просторијата.

Кога се разбудив, размислував за пораката од мојот сон. Бев сигурна дека д-р Ристо Јанев имаше желба мојата книга да стигне во неговото семејство.

Едно попладне ја однесов книгата во нивниот дом со објаснение дека тоа го правам по желба на докторот. Неговото семејство беше малку изненадено, тие не знаеја за мојата книга, но ете, нашите сакани, од онаа страна, се во тек со случувањата во нашите животи.

Се потврдуваат зборовите на тетка Ванѓа:

Мртвите знаат се што ни се случува.

33. Многу сум болен

Петнаесет години работев на хируршкото одделение со д-р Петар Бачев . Беше одличен хирург . Ништо не му бегаше од рака . Замина во пензија , но наскоро се разболе . Слушнав дека е многу болен и дека лежи во шок - соба на хирургија .

Беше среда . Отидов да го посетам . Си поразговаравме , а во саботата попладне почина .

По неговата смрт многу често го сонував и секогаш во сонот бев свесна дека е умрен .

Една ноќ се наоѓам во една голема сала исполнета со гости . Во средината - голема маса на која седам и јас . Свири некаква волиебна музика која не те остава рамнодушна . Станувам , се фаќам на орото . Од мојата десна страна е д-р Бачев облечен во тегет костум . Кога престана музиката , докторот ме фати под рака да ме испрати до масата .

- Д-р Бачев , сакам да те прашам нешто ! Откако си починал , постојано те сонувам . Дали јас те замислувам или ти навистина доаѓаш во моите сонцишта !?

- Биди сигурна дека јас ти доаѓам , бидејќи додека работевме заедно ти ми беше најомилената сестра .

Го прашувам како е сега и дали ја гледа својата сопруга Виолета која почина неколку години пред него . Тој ми одговори : Заради неа отидов толку рано . Јас не сум воопшто добро , Фимка , многу сум болен , многу !

Ме испрати до масата , а тој продолжи надолу по салата и влезе во една од двете врати од левата страна .

Станав да видам каде исчезна човекот . Ја отворив вратата . Внатре — болничка соба со четири кревета . На вториот кревет од левата страна лежи докторот покриен до глава .

- Што си легнал , му велам , ајде стани , гледај како луѓето во салата се веселат !

Но тој ми одговори :

- Остави ме , Фимка , не сум добар , многу сум болен !

Ја напуштив собата и во тој момент се разбудив . Оттогаш
повеќе не сум го сонила .

Каква тежина носи со себе , само тој и Бог знае .

34. Тоа сакам да го слушнам

Родена сум во виорот на Втората светска војна , а порасната и воспитана во духот на социјализмот , во духот на братството и единството . Од младинка , па сè до пензионирањето , бев активна во различни општествено-политички организации . Имам добиено многу пофалници и благодарници , а највредна е *Орденот за труд* со сребрен венец од Претседателството на СФРЈ . По смртта на претседателот на Југославија, Јосип Броз Тито , ми се случи неколку пати да го сонувам . Ке раскажам еден од соновите :

Отворам една врата и влегувам во една голема сала полна со народ од кои , поголемиот број , беа млади луѓе . На крајот од салата се слуша караница , силно викање , пцости , што можеше многу лесно да доведе до тепачка .

Кога ја затворив вратата , застанав од десната страна на сидот и гледам што се случува внатре . Веднаш забележав дека од мојата лева страна стои маршалот на Југославија , Јосип Броз - Тито, облечен во бела маршалска униформа , со бела маршалска капа и со бели ракавици на рацете . Го гледам . Стои и набљудува што се случува во салата . Ниту мрда , ниту трепнува со очите .

Наеднаш погледите ни се сретнаа и јас го прашувам :

- Дали сте тоа вие , друже Тито ?

Тој одговори потврдно .

- Може ли да е ,е поздравам ?

Тој ја подава раката и јас се поздравувам преку неговите бели ракавици .

Ми ја пушти раката и ми рече :

- Што е ова !? Јас вака ли ве воспитував ?

Јас почнав да се правдам дека не сум една од тие . Јас цело време бев активна и на крајот добив Орден за труд со сребрен венец .

Тој се подисправи убаво и со видливо задоволство во гласот ми рече :

- Е , тоа сакам да го слушнам !

Потоа се разбудив .

35. Студено ми е на нозете

Мојот втор сопруг Костадин по 42 години брак почина на осумдесет и двегодишна возраст на 16.11.2017 година . Го погребавме кај неговата прва сопруга Љубица , во село Вељуса . Уште кога се земавме , се договоривме : кога ќе заминеме од овој свет , него ќе го погребаме кај Љубица , а мене кај Трајчо . Во текот на целиот наш брак неговите нозе , особено зимно време , беа секогаш студени и затоа , покрај влечките , секогаш носеше плетени волнени калчуну што му ги плетев јас .

Кога почина , во сандакот и во џебовите од костумот му ставивме разновидни дребулии , да му се најдат на оној свет . Само никој не се сети да му ги ставиме и калчуните.*

Помина еден месец и неколку дена , кога една ноќ , во сонот , седејќи на фотелјата , покрај мене помина неговото астрално тело како сенка и го слуштав неговиот оригинален глас како ми вели : „ Студено ми е на нозете ! “

Се будам од сонот и размислувам . За неколку дена децата ќе одат да ја стават плочата на гробот , па ќе му ставиме еден пар калчуну во гробот , под плочата . Уште два дена се навршуваа 40 дена . Последната ноќ на сон ми дојде очниот лекар , специјалистот д-р Илија Малинов .

Седам на моето место . До прозорецот стои д-р Малинов . До мене ќесе со волници и со игли . Во ќесето имам готови сплетени калчуну . Докторот гледа во мене и вели :

- Фимка , ако не ти е тешко , исплети ми и мене еден чифт , и мене ми е многу студено на нозете .

Станувам , ги вадам сплетените од ќесето и му ги покажувам да видам дали му се допаѓаат . Беа шарени , со многу убави и усогласени бои . Рече :

- Убави се , ако не ти е тешко и за мене еден чифт .

Утредента по децата испратив два чифта калчуну да ги стават во гробот , под плочата . По една недела го сретнав

-----Шепотење во сонот -----
неговиот син Васко . Му го раскажав сонот , а тој рече : „ Ке ја
прашам мајка ми .“

Кога повторно се сретнавме , ми потврди дека татко му
постојано имал студени нозе .

*вид кратки волнени чорапи.

36. Камбанарија така не се става

Беше средината на септември кога го сонив овој сон .

Влегувам во дворот на црквата „ Св. Кирил и Методиј “ во Струмица . Се доближувам до скалите каде што стојат двајца мажи .

Едниот од нив ми се обрати :

- *Ванѓа е овде !*
- *Каде е ? - го прашувам .*
- *Во долната црква ! — ми вели тој .*

Црквата „ Св. Кирил и Методиј “ има уште една црква во долниот кат во која се влегува од левата страна на влезот во црквата . При влезот во дворот од левата страна на ѕидот од црквата има вратичка преку која се влегува во долната црква . Како дете со мајка ми сум била таму на богослужба , особено во зимските денови . Таму е потопло .

Кога слушнав за Ванѓа , се вратив назад и преку малата вратичка влегов внатре . Пред една од иконите стоееше тетка Ванѓа со наведната глава и преклопени дланки , по што заклучив дека се моли на иконата на Мајка Богородица .

Застанав од нејзината десна страна , но не сакав да ѝ прозборам за да не ја прекинам во молитвата . Одлучив да се наведнам и да ѝ ги бакнам рацете .

Само што го направив тоа , таа се исправи и ми рече :

- *Ти , зошто не им кажеш на тие отци дека така не се става камбанарија !?*

Во тој миг како да знаев на кого се однесува прашањето и ѝ одговорив :

- *Тетка Ванѓе , не ми доликува јас да им кажам . Тоа треба ти да им го кажеш !*

Кога се разбудив сфатив дека од мене очекува да завршам некоја важна работа , но , за кого се однесуваше , не можев да се сетам , ми беше избришано од меморијата .

Се надевам дека , ако е до мене , ќе најде начин како да ја разберам .

37. *Ќе заминеш на поубаво место*
(Сонот го сонив на 13.11.2017 година)

Се наоѓам на улицата „ Маршал Тито “ пред куќата на семејството Нанови каде што некогаш живеевме . На тротоарот ги сретнав вујко ми и вујна ми , свечено облечени во тегет костуми . Гледам во нив , но тие не ме забележуваат . Починати се и двајцата повеќе од дваесет и пет години , а живеела во Белград .

Се качувам во куќата на Нанови , на горниот кат од страната која граничи со Црвенмицеви . Озгора ја гледам куќата на Црвенмицеви , голема и многу убава , иако сега е руина . Дворот зафаќа простор некаде од два декара . Големи крошнестии дрвја , убава зелена трева , а на целиот простор се гледаат големи тркалезни маси со бели чаршафи . Масите сервирани , а околу нив имаше многу народ . Сите стојеја .

Амбиентот делуваше многу раскошно , па си помислив дека овде се прави голема свадба или се приредува некој свечен прием . Помислив дека вујко ми и вујна ми се поканети на таа веселба .

Кога се разбудив знаев дека нешто лошо ќе се случи . Некој ќе испратиме од овде или , од онаа страна се подготвува голем прием .

По три дена почина мојот сопруг . Неочекувано , тивко , нечујно , каков што си беше во животот . Немаше време да се пожали на нешто . Заспа околу пладне , западна во кома и утредента во 15 часот почина .

Цела вечер седев до него зборувајќи му да не се плаши од смртта , да биде спокоен . Местото каде што ќе оди е многу поубаво од овде . Смртта е само премин од една димензија во друга . Знаев дека неговата душа ги слуша моите зборови и спокојно ќе ја премине границата од материјалниот кон духовниот свет .

38. *В година на истата дата*

(Раскажува М. Н.)

Ова што ќе го раскажам му се случи на татко ми . Во 1972 година тој беше на 69 годишна возраст . Во тоа време нашите родители изгледаа многу постари . Не заради годините , туку поради нивното старинско облекување .

Едно утро , кога се разбудив од спиење , беше видно возбуден .

- Знаете ли , деца , што сонував оваа вечер ? *Некој тропна на нашата врата . Кога излегов да видам кој е , на вратата стоеше курирот . Во рацете имаше некаков список и повеќе покани . Ми подаде една од поканите и кога подадов рака да ја земам , тој си ја повлече раката и ми рече :*

- Каква грешка ќе направев ! Поканата е за твојот сосед Ѓорги , а ти си со другата партија , в година , на истата дата , 26 ноември .

Во тоа време луѓето стануваа во 05:00 часот наутро и одеа да чекаат ред за да си земат млеко . Кога татко ми доаѓа пред продавницата , слуша како луѓето зборуваат дека починал соседот Ѓорги .

Тој спокојно си го живееше животот , но длабоко во себе веруваше дека денот за заминувањето му се приближува .

На 26 ноември , попладне , како што си седеше , му се слоши и мирно и спокојно замина на оној свет .

Ете , тоа ти е .

Од пишаното не се бега .

39. *Сите се напивме*

(Раскажува М. Н.)

Беше денот кога на татко ми му одбележувавме четириесет дена . Откако свештеникот го отпеа лебот , пченицата и се останато , раздадовме на блиските кои беа дојдени и сите си разотидоа . Останавме домашните да ги собереме садовите , хартиите и други нешта . Тогаш забележав дека останало половина литар ракија . Обичај е тоа што е донесено за мртвите да не се враќа дома .

Во тој момент покрај гробот помина еден непознат човек на кој му ја дадов ракијата .

Утредента , рано наутро , одам на работа . Ме пречека една позната жена која живее во близина . Жената ме застапа и ме праша дали е умрен татко ми . Ѐ кажав дека вчера направи четириесет дена . Таа возбудено ми рече :

- Сакам да ти кажам нешто ! Синоќа го сонив татко ти кој ми рече : „ *Да ја поздравии ќерка ми и да ѝ кажеш ракијата што ми ја испрати , сите се собравме и се напивме !* “

Ете како ракијата преку непознатиот човек стигнала до татко ми .

40. *Однеси го шалот на тетка ти*

(Раскажува М. Н.)

Почина мајка ми . После девет дена со жената на брат ми влеговме во нејзината соба да го средиме шкафот во кој беа сместени алиштата што ги користеше . Одејќи на одмор во Грција , една година ѝ донесов голем , волнен , црн шал . Многу си го сакаше и секогаш кога одеше на црква со него си ја завиткуваше главата .

Откако завршивме со работата , се сетив на шалот што не го видовме . Се чудеа каде би можел да биде .

Вечерта , спроти четириесеттиот ден , го сонував следниот сон : *лежам во мојот кревет и гледам , мајка ми седи на креветот до мене . Ја гледам и ја прашувам :*

- Мамо , ти нели си умрена ?

Таа ми одговори :

- Умрена сум , утре ми се четириесет дена ! Тетка ти е многу болна . Неможе да си најде шал да си ја завитка главата . Изутрина симни се во мојата соба , отвори го шкафот и пушти ги рацете зад моите алишта . Таму е паднат мојот шал . Земи го и однеси го на тетка ти , нека си ја завие главата да се стопли , целата е замрзната , се тресе .

Утредента шалот го најдов таму каде што ми кажа мајка ми , иако претходно не го забележав . Шалот го однесов на тетка ми , таа беше сестра на мојата мајка . Имаше грип со температура и целата се тресеше . Многу му се израдува на шалот . Си ја завитка главата . Кога и раскажав за мајка ми , се расплака и рече : „Фала ти , сестро !“

41. *Маре Мушкарска , медицинска сестра*

Едно утро се будам и чувствувам силни болки во желудникот . Вртам низ собата , се држам за стомакот и се прашувам дали да се напијам нешто против болки или да доручкувам .

По некое време се сетив дека истата ноќ сонував сон како ме оперираат . *Се гледам легната на операцискиот стол , а окалу мене целата екипа . Во екипата го гледам д-р Димитров , нашиот педијатар .*

Вознемирена од сонот , се облеков и отидов во болницата да барам лекар . Влегувам во интерната амбуланта - нема лекар ; на одделението , исто така . Проверив во историската каде што е ехото и таму ја најдов д-р Слободанка Триводалиева .

Заврши со пациентот кој го гледаше , а потоа на креветот легнав јас . Ѓ објаснувам дека имам силни болки во желудникот . Таа ја става сондата и во истиот тој момент ми вели :

- Имаш тумор од 6 мм . Во левиот бубрег .

И така , по претскажувањето во сонот , завршив во Скопје на операциски стол каде што ми беше изваден бубрегот .

42. *Маре Мушкарска , медицинска сестра*

Се наоѓам на работното место и вообичаено , околу пладне , веќе сме изморени . Седнав на столот да се одморам . Во моментот ме совлада силна дремка . Во тие неколку секунди го сонувам синот . Го гледам - има некој проблем со дишењето , се гуши и многу е блед .

Станува од столот и паѓа .

Сонот мошне ме загрижи , но морав да почекам додека да си одам дома , па да видам дали нешто му се случило .

Кога се вратив од работа , го прашувам како го поминал денот , а тој , вознемирен , ми вели :

- Молчи , мамо , малку ми требаше да умрам . За малку ќе се задушев

!

Соновите и виденијата во литературата

(Краток осврт кон книгата „ Моите сонови “ од Фимка Гогова
Михајлова)

„41.1. А по две години , сони фараонот - како стои крај една река .

2. И одеднаш - од реката излегоа седум убави и дебели крави , па почнаа да пасат на брегот .

3. А по нив , потоа , од реката излегоа други седум крави , грди и слаби и пасеа со другите крави на брегот .

4. И седумте грди и слаби крави ги изедоа оние седум убави и дебели крави , и не се познаваше дека ги изеле . Тогаш се разбуди фараонот.

5. Потоа видел втор сон , а тоа - седум класје израснале од едно стебло , јадри и убави .

6. А по нив пораснале седум празни , исушени од ветар .

7. Потоа празните и исушените класја ги изеле седумте големи и јадри класја . Тогаш фараонот се разбуди , но тоа било сон .“

Свето писмо , Прва книга Мојсеева, 41, 1-7.

Соновите се составен дел од секојдневието на човекот . Сите сонуваме - кој убави , кој лоши сонови , дури кошмарни . Затоа , сосема нормално е дека соновите ќе најдат свој одраз во литературата , како во народната , така и во уметничката . Во бројни народни песни соновите , иако не се во сржта на дејствието , силно влијаат врз чувствата на читателот или слушателот . Во тој контекст би ја вброил и Библијата , таа книга на книгите , најпреведуваната и најчесто преиздаваната книга на сите времиња . Иако „... Библијата не пројавува особен интерес кон соништата (кои можат да произлезат од впечатоците натрупани преку денот - Екл. 5:3; СИ - 5:2), но признава дека тие можат да се претворат во средство , преку кое Бог општи

со луѓето .“ Дури и Јеремија , кој ги осудува лажните пророци затоа што ги сметаат соншката за откровенија , „... признава дека вистинскиот пророк може да види навистина пророчки сон . (Јер. 23:16 и сл. Границата помеѓу сонот и видението е многу кривка .“²

Како духовна и психичка манифестација , соните се среќаваат во сите видови од усмената народна книжевност . Од тоа , дали ќе го сретнеме во лирска или во епска песна , во љубовна или комитска , зависи и содржинската структура на сонот . Во редица љубовни народни песни тие обично се израз за љубовните копнежи , многу емотивно и вешто сročени . Во една таква песна девојката ја проколнува мајка си затоа што ја разбудила во мигот кога сонувала :

„ Што сладок сон си сонувах :
На сон дојдоа три луди ,
Три луди , мамо , три млади :
Први ми даде јаболко ,
Втори ми даде злат прстен ,
Трети ме мене целуна !“

Пораката од сонот е јасна и девојката експлицитно ги искажува своите чувства : ги игнорира првите двајца и го моли Господа да и го даде третиот :

„Тој што ме мене целива ,
Дај ми го , Боже , да ј , дај , дај !“

Соните во лириката , најчесто ја имаат функцијата на стилска рамка за изразување на чувствата .

Позицијата на сонот во епските песни е поинаква . Овде сонот е метафоричка , емотивна проекција на случувањата што следуваат со секогаш присутно верување во вистинитоста на пораката од сонот . Од тука извира кривката сензибилност ,

1 Библиески решихник, Издателство НОВ ЧОВЕК, Софил, 1994, 549 стр.

2 Исто

Шепотење во сонот

вознемиреност и чувство за фатален исход . Нараснува очајот и вознемиреноста распнати меѓу опомената и тајната, реалноста и фаталноста . Сонот како претскажување не мора да се проектира низ целата песна , но секогаш има многу важно , би рекол, централно значење .³ Епскиот јунак Кузман , за кој Шапкарев запишал епска песна , а Прличев го опеал во бесмртната поема , сонот на Неда , мајката на Кузман од „Сердарот“ на Прличев е речит пример за извонредна емотивно - симболичка подготовка за смртта на Кузман :

„...Седејќи в хаос од мислите мрачни
Во земјата очите беше ги впила , бидејќи
Сонила соништа мрачни :
Потпорните греди од нивната куќа се ведат ,
Шумот се рушат во мракот .
Сал насреде уште останала самотна греда ,
Ама што потпира јако .
Но и неа бесно огнооки змејови страшни
Силно ја тресат од темел
И куќата , најпосле , паѓа , а купишта страшни
Станаа гробови неми .“⁴

Соновите во помала или поголема мера пулсираат низ литературата , ама тие , како психички појави , главно се предмет на проучување на психологијата и психоанализата , за што поопширно би се осврнале во некоја друга погодна прилика . Во контекст на овој скромен вовед ќе се осврнеме на книгата „Шепотење во сонот“ од Фимка Гогова Михајлова . Ова е четврта книга на оваа плодна авторка . Пред тоа таа ги објави : „ *Ванѓа и јас* “ , Струмица , 2013 ; „ *Сведоштва за Ванѓа* “ , Струмица , 2016 и „ *Роднини и судбини* “ , Струмица , 2016 година .

Литературата е вистински океан од можности за

³ Radmila Pesic i Nada Milosevic- Dordevic- Narodna knizevnost , Vuk Karadzic “ ,

⁴ Григор Прличев, *Сердарот* , „Кочо Рацин“, Скопје, 1965, 6-7 стр.

манифестирање на човечкиот дух . Од друга страна и имагинацијата на литературните творци е неограничена , та се создаваат дела со најразлична содржина и форма . Авторка со оригинални идеи , надарена со една навистина завидна меморија , Фимка Гогова Михајлова во својата најнова книга како четиво ни нуди четириесеттина сонови , а најголем процент од нив се сонувани и запишани од авторката на книгата . Од точно 42 сонa , 37 се лични записи на авторката , додека останатите пет се запишани според кажувања на други личности .

Искрена и темелна во пишувањето , Фимка Гогова Михајлова на соновите им дава литературни димензии : тие , на еден или друг начин , го привлекуваат нашето внимание и тераат на размисли дали и како е можно нештата што ги сонуваме да имаат свој соодветен , често фатален исход во стварноста . Тоа доаѓа до израз уште во првиот сон кој авторката го има објавено во една од своите претходни книги . Фактографската меморија и овозможува верна репродукција на случувањата , како во реалноста , така и во сонот : „... *Ние со сопругот продолживме кон Црното Море . Поминавме прекрасни и незаборавни десет дена од Бургас до Варна . Од сегашна дистанца , тоа беа моите најсреќни денови во животот . На враќање требаше да го земеме свекорот . Во среда , на 2 7.08.1969 година пристигнавме во Тополовград . Таа вечер сонив еден многу загрижувачки сон :*

Стојам пред едно големо огледало облечена во бел фустан , со убава долга коса . Се гледам во огледалото и не можам да се препознаам . Во животот никогаш не сум била толку убава !

Изутрината , малку вознемирена , пиејќи го утринското кафе во дворот , сонот ѝ го раскажав на братучетката . Жената е мошне повозрасна од мене и ете како го протолкува сонот : „ Облечена во бел фустан - не е добро ; долгата коса е знак на некоја загриженост . Можеби некое од децата кои си ги оставила дома се има разболено. “

„Белиот фустан “

Шепотење во сонот

Вториот сон што се надоврзува на првиот го потврдува текот на настаните , како и последиците што настанале од настаните за кои толку реално и езгровито (рас)кажува авторката . Ќе си земам за право да цитирам еден дел од овој сон оти е органски поврзан со првиот , а сите други ги препуштам иа судот на добронамерниот читател : Легнавме доцна и го сонував следниот сон :

Патуваме со автомобилот и наеднаш се подигна хаубата и со јак тресок удира на ветробранското стакло . Од спротивната страна гледам доаѓа камион . Со голем тресок удривме во камионот . Во сонот го гледам Трајчо наведнат над воланот . Свекорот седеше до него напред , се гуши во крв . Јас тонам во некаква празнина - и се будам од сонот . Сонот многу ме вознемири , па не можев повторно да заспијам .

Станавме рано . Ненастиени , во шест часот наутро тргнавме . „Боже , чувај не !“ , си велам .

Кажав дека сонив лош сон , но не го раскажав . Едноставно , немаше време .

Трајчо сонувал дека се оженил со Бугарка и останал во Бугарија . Се укажуваше дека ќе ни се случи голема несреќа .

Се се случи во 10,30 часот . Во еден миг се отвори капакот , се исправи и со голем тресок падна на ветробранското стакло . Стаклото се покри , не се гледаше ништо , а од спротивната страна доаѓаше камион . Се се случи како во мојот сон . Се подигнав од седиштето и извикав : „ Трајчо , внимавај ! Камион ! “

Во истиот миг силен удар - како да екстодира бомба ! Тоа е се на што се сеќавам ...

„Последно збогум “

----- Фимка Гогова Михајлова -----

Во своите книги Фимка Гогова Михајлова е доследна на својот стил и начин на пишување . Во своите искази таа е искрена и го пишува тоа што се случило или сонило . Во некои сонови таа спомнува личности по име и презиме кои им се познати на поголемиот број струмичани .

Можеби има и други книги со ваква содржина и тематика , но јас не сум сретнал . Во секој случај , во нашата , македонската литература , оваа книга ќе биде интересен прилог .

Пишувана на еден достапен и читлив стил , со искрен и изворен материјал , Фимка Гогова Михајлова ни ја отвора својата душа на еден само нејзе својствен , специфичен начин , па затоа оваа книга најтопло ја препорачувам за печатење и читање .

Иван Котев

Фимка Гогова Михајлова е родена 1942 година во Струмица , каде го завршила своето осумгодишно образование . Средно медицинско училиште завршува во Скопје , отсек за медицински сестри .

По завршувањето на средното медицинско училиште се вработува во болницата во Струмица .

Поради својата хуманитарна ориентираност , во 1971 година е назначена за главна сестра во Заводот за рехабилитација на деца

и младинци во Банско , а потоа и главна сестра во Медицинскиот центар во Струмица .

Била делегат во Републичката конференција на жените , еден мандат била делегат во Републичката заедница за социјална заштита и еден мандат делегат во општествено-политичкиот собор во Собранието на општина Струмица .

За својата несебична активност и пожртвуваност во работата има добиено бројни признанија и дипломи , а има добиено и Орден за труд со сребрен венец од Претседателството нас СФРЈ .

Автор е на книгите:

Ванѓа и јас , Струмица , 2013 .;

Сведоштва за Ванѓа , Струмица , 2016 . и

Роднини и судбини , Струмица , 2016

Душо моја ,

Ти и јас сме една неразделна целина
отсекогаш заедно .

Ти си вечната , божествена и непроменлива енергија
јас , пак , материја што се распаѓа .
секогаш сум различна , непостојана ,
променлива , остарена , изнемоштена .

Понекогаш осакатена , те напуштам душо моја ...

Ти повторно ме враќаш во живот
во овој материјален свет , но , секојпат , различна .

Секогаш со различна судбина
во зависност од тоа колку сме научиле
во претходните наши дружења .

Таквите циклуси ќе се повторуваат се додека
твојата енергија и мојата материја
не создадат една космичка хармонија
која ќе зрчи со љубов и добрина
која безрезервно ќе ја подаруваме .

Кога ќе се ослободиме од сите
лоши мисли и дела , од сите гревови , белки :

„ Никогаш повеќе нема да се вратиме
на оваа грешна земја , душо моја ...“

Да останеме во вечноста .

Каде владее божјото царство
и вечната љубов .